

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890.

Första Kammaren.

N:o 7.

Onsdagen den 19 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Grefve *Ehrensward* och herr *Rundbäck* anmälde, att de infunnit sig vid riksdagen.

Herr statsrådet *Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nädiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till ändrad lydelse af 74 § regeringsformen; och
2:o) med förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen och till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen för krigsmagten den 7 oktober 1881.

Dessa kongl. propositioner blefvo härefter föredragna och på begäran bordlagda.

Justerades protokollet för den 12 i denna månad.

Anmäldes och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens nionde hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna; samt

n:o 21, i anledning af väckt förslag till lag om ålderdomsförsäkring; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 13, i anledning af väckt motion om upphäfvande af frälseränteeigares rätt att tillösa sig skattejord; och

n:o 14, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 67 § konkurslagen den 18 september 1862 och till lag angående ändrad lydelse af 3 § i lagen angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och

sparbanks konkurs den 7 juni 1889 än äfven väckta motioner om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Riksdagens sistlidna år församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1888.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran statsutskottets under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 7.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 15 och 18 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående befrielse från utgifvande till kronan af vissa s. k. skilnadsarrenden, och

n:o 18, i anledning af väckt motion angående beviljande åt arrendatorerne af statens domäner af anstånd med erläggande af arrendeafgiften för innevarande år,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Om sättet för försäljning af vissa kronans domäner.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 15 och 18 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 19, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande sättet för försäljning af vissa kronans domäner.

Herr Roman: Ehuru jag alltför väl inser, att då ingen af statsutskottets ledamöter från denna kammare reserverat sig mot utskottets utlåtande, jag lär hafva ringa eller ingen utsigt att med hvad jag nu går att yttra kunna bereda framgång åt motionärens förslag, känner jag mig likafullt manad att uppträda för förslaget, derför att jag anser detsamma vara värdt ett vida bättre öde än att endast i tysthet begrafvas.

Såsom herrarne behagade finna, går motionärens förslag hufvudsakligen ut på att åt de mindre bemedlade samhällsmedlemmarne bereda ökade tillfällen att kunna förvärfva sig ett eget hem med en egen jordbit. Önskvärdheten deraf ligger i öppen dag och erkännes äfven af statsutskottet.

Men — säger utskottet — sådana tillfällen finnas ju redan och torde icke heller framdeles komma att saknas, och så — afstyrker utskottet motionen.

Anledningen till afstyrkandet blir man följaktligen icke rätt klok på. Denna kan emellertid icke gärna vara att söka i någon annan omständighet än att utskottet ansett, antingen att det redan fins tillräckligt många tillfällen för de mindre bemedlade att för-

skaffa sig egen jord, eller att genom bifall till motionärens förslag ökade sådana tillfällen icke skulle kunna uppstå.

Att redan nu tillräckligt många tillfällen skulle finnas för de mindre bemedlade samhällsmedlemmarne att förvärfva sin egen jordbruksfastighet, torde väl icke få anses hafva varit utskottets mening att döma deraf att utskottet erkänt önskvärdheten af ökade sådana tillfällen.

Skälet till motionens afstyrkande kan således icke hafva varit annat än att utskottet ansett att genom bifall till motionärens förslag några ökade sådana tillfällen icke skulle kunna beredas. Men detta är just hvad jag vill påstå skulle blifva följden af ett bifall till motionärens förslag. Visserligen är det obestriddigt, att det någon gång har händt, att Kongl. Maj:t på domänstyrelsens underdaniga framställning medgifvit försäljning i mindre delar af kronoegendom, som skolat försäljas, och otvifvelaktigt lär det nog ock vara, att Kongl. Maj:t, om och när förslag derom väckas, skall under likartade förhållanden förfara på enahanda sätt. Men å andra sidan är det lika säkert, att fall förekommit, då kronoegendomar, som lämpligen kunnat sönderstyckas och försäljas i mindre delar, icke blifvit på så sätt försälda. Säsom exempel härpå vill jag endast hänvisa till de båda fall, som motionären sjelf anfört, och som finnas återgifna i den vid utskottets utlåtande fogade reservationen. Någon säkerhet lär det väl icke heller finnas för att vid framtida försäljningar af kronans egendomar dessa skola, der sådant lämpligen bör ega rum, styckas och försäljas i mindre delar. Blefve det deremot, såsom motionärens förslag går ut på, *ålagdt* vederbörande att, innan försäljning af kronans domäner sker, undersöka, huruvida styckning af dem kan medgifvas, då hade man ju säkerhet för att, om sådan styckning kan ske och anses vara för det allmänna gagnelig, sådana kronans domäner ock skola komma att säljas i mindre brukningsdelar, och dermed skulle väl också, såvidt jag kan förstå, ökade tillfällen beredas de mindre bemedlade samhällsmedlemmarne att förvärfva sig jordbruksfastighet.

Denna fråga är icke så obetydlig, som kanske många af herrarne föreställa sig, och såsom bevis härpå vill jag framhålla, hurusom till hemmanen i Norrland i allmänhet höra ofantliga vidder, hvaraf ganska betydliga områden äro odlingsbara, men ännu icke uppodlade. Blefve det nu regel, hvad som hittills endast undantagsvis skett, att, der sådant pröfvas lämpligt, kronans domäner styckas och utbudjas till försäljning i mindre delar, så vore redan dermed vunnet att icke så obetydliga områden kunde komma under odling, men en sådan åtgärd skulle blifva af ännu större betydelse derigenom att kronans exempel skulle till efterföljd mana den enskilde jordegaren, hvilken mångenstädes, för att icke säga allestädes, i Norrland för närvarande hyser en afgjord obenägenhet för att söndra något från sitt hemman.

På de skäl jag nu haft äran anföra, tillåter jag mig, herr grefve och talman, att yrka att kammaren ville, med afslag å utskottets hemställan, bifalla motionärens förslag.

Om sättet för försäljning af vissa kronans domäner.
(Forts.)

Om sättet för
försäljning af
vissa kronans
domäner.
(Forts.)

Herr Königsfeldt: Det hufvudsakliga skäl, som föranledt utskottet att afstyrka föreliggande motion, har varit, att utskottet ansett öfverflödigt att till Kongl. Maj:t aflåta en skrifvelse i detta ämne. Till utskottets kännedom hade nemligen kommit två särskilda fall, då Kongl. Maj:t sistlidet år anbefalt domänstyrelsen att vidtaga just sådana åtgärder, som motionären här åsyftar. Vid sådant förhållande, och då vi dessutom kunna vara fullkomligt öfvertygade, att Kongl. Maj:t och domänstyrelsen skola fortgå på den väg de redan beträdd, får jag yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lundin: Jag kan icke neka till att motionärens förslag i hög grad tilltalat mig och jag tror icke, att staten skulle löpa den ringaste fara, om domänstyrelsen ginge i författning om att vid försäljning af dessa egendomar en så stor styckning som möjligt egde rum. En obestriddlig fördel för ett land är ju att göra befolkningen mer och mer bofast. Derigenom vinnas landets inre lugn. Såvidt jag kan finna, ligger det för staten icke någon risk deruti, att de mindre bemedlade komma i tillfälle att köpa sig en jordegendom på för dem fördelaktiga vilkor. På den grund tager jag mig friheten, herr grefve och talman, att yrka bifall till motionen och afslag å utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förvarande utlåtande hemställt och vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen, samt förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Lundin* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 19, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och bifaller den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 41;
Nej — 40.

Herr statsrådet *Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 15 och 18 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 20, i anledning af väckt motion om efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter bergsmannen Per Gustaf Bergström.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 15 och 18 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 11 och 13 §§ i lagen angående lösdrivvares behandling den 12 juni 1885.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 15 och 18 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af väckt förslag om ändrade bestämmelser i fråga om lösen för gravationsbevis.

Ang. ändrade bestämmelser i fråga om lösen för gravationsbevis.

Herr Annerstedt: Lagutskottets förevarande förslag till ändrade bestämmelser i fråga om lösen för gravationsbevis leder dertill att kostnaderna för dylika bevis år 1896 blifva dubbelt så stora som nu och år 1906 tre gånger så stora o. s. v. Såsom skäl för en sådan ovanlig bestämmelse inom expeditionstaxan åberopar utskottet den omständigheten, att i samma mån, som tiden framskrider, ökas ock domarens besvär vid utfärdande af gravationsbevis, emedan han är skyldig att dervid undersöka icke blott de tio sista årens inteckningsprotokoll utan äfven de derförut gående alltifrån den 1 januari 1876. Enligt mitt förmenande, är ett dylikt tillvägagående af domaren icke i öfverensstämmelse med gällande lag, sådan den synes böra tolkas. 43 § i kongl. förordningen angående inteckning i fast egendom stadgar: »Inteckning för nyttjanderätt gälle fortfarande utan förnyelse, sedan den blifvit införd uti den i 61 § omförmälda bok. Den inteckning af nyttjanderätt, som icke är i nämnda bok införd, skall, vid påföljd att inteckningen eljest förfaller, förnyas inom den tid och i den ordning, som är stadgad angående inteckning för fordran.» Befrielse från att förnya inteckningen har lagen alltså förknippat med införande i boken. Är åter nyttjanderättsinteckningen icke införd i fastighetsboken, då är egaren eller innehafvaren af sådan inteckning skyldig att inom tio år förnya densamma på samma sätt som en innehafvare af inteckning för fordran. Sådan är lagens mening och i samma riktning har ock dåvarande justitiestatsministern, E. H. Carleson, yttrat sig i sitt anförande till statsrådsprotokollet, då propositionen angående lagfarts och inteckningslagarne blef beslutad. Han säger

Ang. ändrade bestämmelser i fråga om lösen för gravationsbevis.

(Forts.)

nemligen, att »i 43 § har, enligt lagbyråns förslag den ändring blifvit vidtagen, att befrielsen från skyldigheten att förnya en nyttjanderättsinteckning gjorts beroende derpå, att anteckning om nyttjanderätten egt rum i den bok, hvilken enligt förslaget skulle föras öfver hvad i inteckningsprotokollet blifvit intaget.» Härigenom ansåg han att den svårighet vid gravationsbevisens utfärdande, som af det ursprungliga förslaget kunde förorsakas, vore afhulpen. Detta tror jag också vara förhållandet.

Nu har lagutskottet i sin motivering sagt, att, om en inteckning för nyttjanderätt eller någon af de dermed likställda rättigheter blifvit förnyad utan att anteckning skett i inteckningsboken, nyttjanderätten likväl fortfarande är gällande, och häri måste man gifva lagutskottet rätt. Men det är att observera, att denna giltighet icke fortfar längre än tio år, från den dag denna förnyelse skedde, ty när denna period gått till ända, måste inteckningshafvaren åter förnya sin inteckning för att den skall blifva gällande utöfver tio år. Underlåter han detta, är nyttjanderättsinteckningen, som icke blifvit införd i inteckningsboken, förfallen. De nyttjanderättsinteckningar, hvilka kunna vara gällande utan att finnas i fastighetsboken antecknade, måste därför nödvändigt finnas i inteckningsprotokollet för de sistförflutna tio åren. Detta följer uppenbarligen af lydelsen af 43 §. Deraf följer också, att den domare, som skall utfärda gravationsbevis, är skyldig att undersöka icke blott fastighetsboken — hvilken lagutskottet med rätta säger vara otillräcklig att ensamt derpå grunda gravationsbeviset — utan äfven inteckningsprotokollet, men detta protokoll endast för de tio sista åren. De inteckningar, som i dessa tio års protokoll finnas intagna tillika med de äldre nyttjanderättsinteckningar, som äro antecknade i fastighetsboken, äro de inteckningar, hvilka äro gällande, och några andra giltiga finnas icke. Vid sådant förhållande är det ju tydligt, att domarens besvär vid utfärdande af gravationsbevisen, de må begäras i år eller tio år härefter, är det samma, med endast den skilnaden, att han i senare fallet har att genomgå ett folium i fastighetsboken med möjligen några flere anteckningar än i förra fallet. Tio års inteckningsprotokoll måste han genomgå så väl i det ena som i det andra.

Vid sådant förhållande synes den ifrågasatta ändringen af expeditionstaxan lämpligen kunna gå i den af reservanterna föreslagna riktningen, hvadan jag tillåter mig yrka att ärendet måtte till lagutskottet återremitteras.

Herr Bergström: Det är ganska naturligt, att den nästföregående ärade talaren i denna fråga sökt häfda den ståndpunkt, som år 1875 vid inteckningsförordningens tillkomst intogs af dåvarande justitiestatsministern och synes intagas af nuvarande justitieombudsmannen, ty talaren var medlem af lagbyrå, som utarbetade det förslag till inteckningsförordning, som med vissa modifikationer blef gällande lag. Jag för min del anser deremot, att denna författning lider af ett betänkligt fel, nemligen det att hafva omfattat

en dualistisk princip. Trots de varnande röster, som höjdes inom högsta domstolen mot en sådan dualism, genomfördes den likväl af justitiestatsministern, och följderna häraf ligga nu i öppen dag. Denna dualistiska princip var, att in-teckning för penningefordran ovilkorligen skulle alltjemt förnyas hvarje tionde år, men att in-teckningar för nyttjanderätt, för rätt till afkomst af fast egendom och för servitut skulle, sedan 1875 års in-teckningsförordning träd-t i gällande kraft, icke behöfva vidare förnyas, om in-teckningens förnyelse egt rum och antecknats i in-teckningsboken. Detta kunde ju låta säga sig, om den förutsättning, från hvilken justitiestats-ministern i detta fall uppenbarligen utgick, varit riktig, nemligen att in-teckningsboken alltid är korrekt. Men erfarenheten har just visat, att detta icke är förhållandet. I lagutskottet sitter en under-domare, som, beträffande in-teckningsboken för hans domsaga visste omtala tre särskilda fall, da fel i boken upptäckts. Det första fallet var det mest märkliga. En innehafvare af en nyttjande-rättsin-teckning hade efter 1876 års ingång latit förnya densamma. Han hade derom fått utdrag af in-teckningsprotokollet. Utdraget var, såsom det borde vara, atföljdt af utdrag af in-teckningsboken, utvisande att in-teckningsförnyelsen blifvit i boken införd. Och likväl fans den icke der. Tror man nu, att någon svensk domstol skulle fränkänna innehafvaren af sådan nyttjanderättsin-teckning hans rätt derför, att in-teckningsförnyelsen icke blifvit upptagen i in-teckningsboken? Jag, för min del, tviflar på, att någon domstol vill göra en rättsegare en slik orättvisa.

Det andra fallet var följande. Man hade visserligen infört förnyelsen af nyttjanderättsin-teckningen i in-teckningsboken, men icke å det upplägg, som afsåg det hemman, hvori in-teckningen blifvit meddelad, utan på ett annat ställe. Så vidt jag förstår, betyder i dessa fall gravationsbevis, grundadt på in-teckningsboken, in-genting.

Det tredje fallet var att, ehuru nyttjanderätten afsåg tvenne hemman, anteckning om in-teckningsförnyelsen var gjord blott på det ena hemmanets upplägg, men icke på det andras. Så länge dessa båda fastigheter voro i samme egares hand, kunde domaren visserligen å det ena eller andra upplägget påträffa nyttjanderättsin-teckningen. Men så snart dessa hemman blefvo åtskilda, såsom tillhörande olika egare, komme begärdt gravationsbevis' riktighet att bero derpå huruvida beviset rörde den fastighet, å hvars upplägg i boken in-teckningsförnyelsen blifvit antecknad, eller den fastighet, å hvars upplägg en sådan in-teckning icke blifvit gjord.

Då numera en landtdomare skall utfärda gravationsbevis, som går tillbaka ända till 1876, har han två vägar att välja. Den ena, att utfärda beviset utan att uttryckligen angifva från hvilken ur-kund han hemtat hvad han i beviset intygar. Då tror jag, att han är fullt ansvarig för hvad han vitsordat, utan afseende på in-teckningsbokens innehåll. Här finnes af högsta domstolen gifvet prejudikat på att vid utfärdande af gravationsbevis domaren skall gå till den urkund, som har vitsord, det vill säga in-teckningsproto-

Ang. ändrade
bestämmelser i
fråga om lösen
för gravations-
bevis.

(Forts.)

Ang. ändrade kollet, och icke får grunda beviset uteslutande på inteckningsboken, bestämmelser i ty den har icke vitsord. Vid sådant förhållande måste domaren fråga om lösen gå till inteckningsprotokollet, så vida han icke vill utsätta sig för det äfventyret att, då han grundat beviset uteslutande å inteckningsboken, men denna sedermera finnes vara i ett eller annat afseende oriktig, ansvara för felem. Att till sitt fredande åberopa samma origtighet hjälper honom nemligen icke, ty den rättsegare, som genom ett origtigt gravationsbevis blifvit lidande, måste ega att hålla sig till den, som utfärdat det origtiga beviset och bör icke kunna afvisas med den invändning, att en annan, möjligen för länge sedan afiden person varit den, som vållat felem i inteckningsboken.

(Forts.)

Den andra utvägen är, att domaren, hvad angår de närmast före gravationsbevisets utfärdande förflutna tio åren, grundar desamma å inteckningsprotokollet, men hvad angår tiden derförinnan återgifver hvad inteckningsboken innehåller, under uttryckligt tillkännagifvande, att nämnda bok för sistberörda tid ligger till grund för gravationsbeviset. Men med sådana gravationsbevis nöja sig emellertid icke vissa låneinrättningar och hypoteksföreningar, t. ex. Smålands m. fl. provinsers hypoteksförening; icke heller riksbanken lär dermed åtnöjas. Under sådana förhållanden är det verkligen nödvändigt att den af utskottet föreslagna ändring i expeditionstaxan vidtages. Det är redan en förfärlig tunga för domaren att få gå tillbaka till inteckningsprotokoll för 20, 30, 40, ja 50 år tillbaka, om han skall vara fullt säker och tryggt kunna bära ansvaret; men måste han för sin trygghet göra detta, bör han ock erhålla skäligen godtgörelse för sitt besvär.

Just detta och de stora kostnader, hvartill en sådan bestämmelse för dem, som behöfva gravationsbevis, ovilkorligen leder, måste tvinga de lagstiftande magterna att taga i öfvervägande huruvida det är skäl att bibehålla det, enligt min tanke, förkastliga stadgandet i 43 § inteckningsförordningen. Man kan icke tillerkänna fastighetsboken vitsord i ett afseende och fränkänna den vitsord i ett annat. Det är en sådan dualism, som jag anser vara förkastlig.

Saken har visserligen för närvarande ingen stor betydelse, ty den tillökning i lösen för gravationsbevis, som reservanterna och justitieombudsmannen föreslagit, motsvarar just den tillökning, som skulle uppkomma, om utskottets förslag vunne framgång; men för hvarje år, vi komma framåt i tiden, växer skillnaden mellan den af justitieombudsmannen och den af utskottet föreslagna lösen. Emellertid ökas också domarens besvär, och därför synes det vara billigt, att, så länge de lagstiftande magterna låta ifrågavarande bestämmelse i inteckningsförordningen stå qvar, domaren också får motsvarande godtgörelse, d. v. s. i vanligaste fall 15 öre för hvarje år gravationsbeviset omfattar utöfver 10.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr Unger, Magnus: Jag ber att få instämma med lagutskottets ordförande deri, att det var en stor olycka, då inteckningslagen

ändrades derhän, att en del in-teckningar skulle förnyas, men andra icke. Kunde jag hysa den förhoppning, som lagutskottets ordförande tyckes göra, att man, genom framställandet af ett förslag om ett oupphörligt, progressivt fördyrande af gravationsbevisen skulle tvinga lagstiftningen att blifva mera konsekvent i fråga om in-teckningar, så skulle jag icke hafva något emot ett sådant förslag. Jag tviflar dock på, att en så liten orsak kan hafva så stora verkningar, ty önskingarne i allmänhet gå nu i den riktning, att man vill blifva befriad från *alla* in-teckningsförnyelser. Om man nu antog lagutskottets förslag, skulle lösen för gravationsbevis om några decennier varda mångdubblad, och det skulle man helt visst icke finna sig vid, utan åter nödgas nedsätta denna lösen. Men en lag, som åstadkommer endast tillfälligt arrangement, vill jag icke vara med om, hvarför jag ber att få instämma med herr Annerstedt i hans yrkande om återremiss.

Ang. ändrade bestämmelser i fråga om lösen för gravationsbevis.

(Forts.)

Ordföranden i lagutskottet förmenar, att in-teckningsboken icke skall hafva vitsord i fråga om öfveråriga nyttjanderätter, och på den förutsättningen synes lagutskottet hafva grundat sitt förslag om progressiv förhöjning af lösen för gravationsbevis.

Denna förutsättning är dock uppenbarligen oriktig, ty i fråga om nyttjanderättsin-teckning, som är öfver 10 år, *måste* in-teckningsboken hafva vitsord, eftersom, på sätt äfven herr Annerstedt anmärkt, lagbyråns förslag, att förnyelse af nyttjanderättsin-teckning efter 1 januari 1876 skulle utgöra vilkoret för in-teckningars giltighet utan vidare förnyelse, i nu gällande in-teckningslagen ändrats derhän, att in-teckning för nyttjanderätt skall gälla fortfarande utan förnyelse, endast med vilkor, *att den är införd i in-teckningsboken*. Detta måste väl bevisa, att det är in-teckningsboken och icke protokollet, som har vitsord i fråga om öfveråriga nyttjanderättsin-teckningar. Nu säger ordföranden i lagutskottet, att det kan ju hända, att en domare inför in-teckningen i protokollet, men icke i in-teckningsboken, och då kommer den icke in gravationsbeviset. Ja, en domare, såväl som annan embetsman, kan ju begå embetsfel, men då kan man ju ock lika gärna antaga, att han begår det felet, att icke införa in-teckningen i protokollet. Det utdrag ur in-teckningsboken, som af domaren meddelas, måste väl utgöra lika stor garanti för att in-teckningen är införd i in-teckningsboken, som ett utdrag ur protokollet är garanti för att den är införd i protokollet. Herr ordföranden i lagutskottet förmenar vidare, att ingen svensk domare frändömer rättsegaren en sådan nyttjanderätt, äfven om den icke blifvit upptagen uti in-teckningsboken. Jag befarar likväl, att öfverårig nyttjanderättsin-teckning, som ej finnes införd i in-teckningsboken, icke kan mot tredje man göras gällande, men den domare, som begått det grofva embetsfelet att vid förnyelse af nyttjanderättsin-teckningar icke göra anteckning derom i in-teckningsboken, måste naturligtvis hålla innehafvaren af nyttjanderätten skadeslös. Skall man söka lagstifta så, att embetsfel icke åstadkomma skada, då får man se sig mycket noga för i ett och annat afseende och ändock torde sådan lagstiftning blifva omöjlig. Att

Ang. ändrade bestämmelser i fråga om lösen för gravationsbevis.

den progressiva ökningen af lösen för gravationsbevis skulle jagas upp till 5—6 gånger den nuvarande lösen, anser jag vara oskäligt, och under den på lag grundade förutsättningen, att domaren icke har skyldighet att gå igenom flera än 10 års in-teckningsprotokoll, anser jag honom vara väl betald för besväret med utfärdande af gravationsbevis genom den af justitieombudsmannen föreslagna lösen, som jag för min del anser lämplig och skälig, hvadan jag i sådant syfte förenar mig med herr Annerstedt i hans yttrande om återremiss.

(Forts.)

Herr Claëson: Då en landtdomare ansett sig böra tala emot lagutskottets förslag, vill jag, som deltagit i behandlingen af denna fråga och bidragit till detta förslag, yttra mig i en motsatt riktning.

Jag kan, i likhet med lagutskottets ärade ordförande, icke inse att det för närvarande finnes någon handling, som förtjenar benämningen *gravationsbevis* och som verkligen är ett sådant, hvilken icke är grundad på in-teckningsprotokollet. Det finnes icke någon sådan hybriditet, som kan benämnas gravationsbevis och för en tid är utfärdadt efter in-teckningsboken och för en annan tid efter in-teckningsprotokollet.

Hvad den siste talaren sade angående förekomsten af felaktigheter, så är det just dessa fel, för hvilka allmänheten får lida och hvilka kunna vara af flera slag. Dels kan det hända, att en inskrifning i in-teckningsboken, som gjorts å särskildt koncept, väl blifvit införd å den utgående expeditionen, men icke i sjelfva boken, och dels att den införes å orätt blad. I båda fallen bör, enligt mitt förmenande, kontraktsinnehafvarens rätt anses bevarad.

Ej blott i hvad angår de sista tio åren, utan ock beträffande tiden derförut blir begagnandet af fastighetsboken endast en genväg, som domaren har att tillgå, men det blir alltid på hans eget ansvar om skada sker derigenom, att han begagnat en sådan genväg. Samtliga de af högsta domstolens ledamöter, som deltog i granskningen af det förslag till in-teckningslag, hvari stadgades, att in-teckning för nyttjanderätt icke behöfde förnyas, ansågo ock att i sådan händelse gravationsbevis måste utfärdas för mera än 10 år samt vara grundade på in-teckningsprotokollen.

Lagutskottets förslag synes mig vara det mest konsekventa, och enligt min tanke bör expeditionstaxan, intill dess man får tydligare lag, tolkas just så som utskottet föreslagit på grund af analogitolkning. Lagen föreskrifver icke, att en domare är skyldig att utfärda gravationsbevis för mera än 10 år, och jag kan således svara en person att jag icke utfärdar ett sådant bevis för längre tid. Då kan emellertid den person, som fått gravationsbeviset, säga sig behöfva äfven ett sådant för de 4 eller 5 nästförtgångna åren, och jag kan icke neka honom ett sådant, ty i expeditionstaxan heter det: »för kortare tid än 10 år», men der står icke ett enda ord om att det skall vara inom *de sista* 10 åren.

För detta senare bevis måste han då betala just hvad lagutskottet föreslagit. Det är emellertid högeligen att beklaga, att

denna bestämmelse är så otydlig, att, såsom herr justitieombudsmannen upplyst, man i detta afseende förfar på fyra olika sätt i olika domsagor. Ingenting är väl mera olämpligt, än att samma slags handling erhålles billigare i en domsaga än i en annan, äfven om prisskillnaden är mycket ringa, och ett förtydligande af lagen är derfor af nöden.

Ang. ändrade bestämmelser i fråga om lösen för gravationsbevis.

(Forts.)

Den förste talaren sade, att om 20 år skulle efter utskottets förslag lösen för gravationsbevis blifva orimligt hög. Jag kan icke tänka mig, att lagstiftarne låta 20 år förflyta utan att ordna saken så, att gravationsbevis icke behöfva utfärdas för mera än tio år. Att utfärda gravationsbevis för 40 till 50 år eller derutöfver medför ej blott ett olidligt besvär för domaren, utan också mycken orecla och osäkerhet, då förvillelser ofta skola uppstå vid genomgåendet af dessa kanske icke alltid så väl förda fastighetsböcker. Dertill kommer, att den endast hvar tionde år återkommande afgiften för en intecknings förnyelse är så ringa, att det ej bör afskräcka från att ändra en bestämmelse, som visat sig medföra stora praktiska olägenheter.

Jag yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Herr Bergius: För min del tror jag att, särskildt med afseende å nyttjanderättsinteckning, fastighetsboken har en annan betydelse än den, som den siste talaren velat tillägga densamma. Den har nemligen den betydelsen, att en nyttjanderättsinteckning, som införes i boken, icke behöfver förnyas.

När det nu i 43 § inteckningslagen stadgas: att inteckning för nyttjanderätt gälle fortfarande utan förnyelse, sedan den blifvit införd uti den i § 61 omnämnda bok; men att den inteckning af nyttjanderätt, som icke är i nämnda bok införd, skall, vid påföljd att inteckningen eljest förfaller, förnyas inom den tid och i den ordning, som är stadgad angående inteckning för fordran, så kan jag icke finna annat än att detta stadgande är fullt tydligt i det afseendet att, för att en nyttjanderättsinteckning, utan förnyelse, skall vara gällande i mera än 10 år, måste den vara införd i fastighetsboken. Är den icke införd i denna bok och icke heller förnyad inom 10 år, så förfaller den.

I öfrigt har jag ingenting att tillägga till hvad herrar Annerstedt och Unger yttrat i denna fråga, utan ber att få instämma i deras yrkanden.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna utlåtande hemställt och sedan derpå att utlåtandet skulle visas åter till utskottet, samt förklarade sig anse den förra propositionen, som uppredades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas utlåtandet åter till utskottet.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 26;
Nej — 62.

Ifrågasatt ändring i lagen ang. tillsättning af presterliga tjänster.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 15 och 18 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 12, i anledning af väckt motion om ändring i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883.

Herr Claëson: Herr grefve och talman, mine herrar! På sätt min vid lagutskottets betänkande fogade reservation utvisar, önskar jag framgång åt motionärens framställning, och jag gör det på två grunder. Den ena är att, då församlingarna fått rättighet att kalla fjerde profpredikant, man icke bör vid denna rättighet fästa sådana bestämmelser, att rättigheten i många fall blir illusorisk; den andra grunden är, att likhet inför lagen bör ega rum, der ej viktiga skäl till olikhet förefinnas.

I förra fallet har motionären påvisat, hvad icke heller blifvit af lagutskottet bestridt, att i de vidsträckta socknarne i Norrland det kan vara förenadt med stora svårigheter för en del af församlingsborna att personligen infinna sig å frågodagen, att det blir hardt nära en omöjlighet att komma i åtnjutande af den ifrågavarande rättigheten.

Detta har lagutskottet bemött med att det skulle vara ett undantagsfall, för hvilket man icke bör ändra bestående lag; men vill man se saken äfven från andra än af motionären anförda synpunkter, så behöfver enligt min tanke detta icke vara något sällsynt undantagsfall. I de flesta församlingar finnes en mängd personer, som antingen äro så likgiltiga för kyrka och presterskap, att de icke bry sig om hvem som blir vald, eller äro för loja och tröga i allmänhet att två gånger komma tillstädes för samma sak. Det sista är nog ofta fallet i församlingar med stort antal allmogemän; och det förefaller mig då origtigt, att likgiltigheten och trögheten skola hafva så stor magt, att de kunna hindra de intresserade, som mangrant komma till städes för att kalla fjerde profpredikant, från att begagna sig af den i lag medgifna rätten,

och det strider alldeles mot den allmänna principen, att de från-*Ifrågasatt ändring i lagen ang. tillsättning af presterliga tjänster.*

Frågar jag mig derefter, om viktiga skäl förefinnas för den anmärkta olikheten i rättighet att kalla fjerde profpredikant, utfaller svaret nekande.

Visserligen finnes en viktig skilnad mellan regala och konsistoriella pastorat deruti, att i de regala pastoraten nämner Kongl. Maj:t kyrkoherde, då deremot i de konsistoriella domkapitlet utfärdar fullmägt för den af de tre på förslaget uppförda, som församlingen utser. Men sedan genom lagen om tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883 vid rätten för konsistoriella pastorat att under vissa vilkor kalla fjerde profpredikant, som då jemväl uppfördes å förslaget, fogats det vilkor, att i sådant fall Kongl. Maj:t skulle nämna en af de fyra, kan man icke säga, att någon viktig skilnad mellan regala och konsistoriella pastorat i detta hänseende förefinnes.

Lagutskottet har anfört, att lagen tillkommit genom en kompromiss mellan dem, som alldeles icke ville medgifva konsistoriella pastorat rättigheten att kalla fjerde profpredikant, och dem, som ville medgifva en sådan rätt; men då har inträffat någonting, som jag tror ofta vara händelsen med kompromisser, att derur framgått någonting skeft och ohållbart, som visserligen kan vara användbart för tillfället, men som snart måste ändras.

Vidare har lagutskottet anmärkt, att lagen är ny. Ja, det är sant, den är icke fullt 7 år gammal, men Kongl. Maj:t har i år föreslagit flera ändringar i värnpligtslagen, som är än yngre, och dessa ändringar äro sadana, att jag för min del tror, att båda kamrarna skola finna dem befogade, och då lagens korta tillvaro icke är något hinder för en ändring i ena fallet, bör den icke heller vara det i det andra.

Jag ber därför att få yrka bifall till det af motionären pårykade skrifvelseförslag.

Herr Ölander: Herr greve och talman, mine herrar! Den föreliggande motionen synes mig särdeles tilltalande och skälen för densamma mera kraftiga och mera öfvertygande än de skäl, som lagutskottet anfört för sitt afstyrkande utlåtande. Det förefaller mig nemligen, som om motionären resonnerar alldeles riktigt, då han påstår, att rättigheten att kalla fjerde profpredikant är för de större konsistoriella pastoraten mera illusorisk än verklig, enär det verkligen i dessa pastorat är nästan alldeles omöjligt, att mer än hälften af deras röstberättigade medlemmar kunna å frågodagen finna sig.

Lagutskottet kallar detta ett undantagsfall och anser icke rådligt att med hänsyn dertill vidtaga den nu ifrågasatta förändringen.

Hvad menar utskottet med undantagsfall? Menas dermed, att det är blott ett fåtal pastorat, der ett sådant förhållande kan inträffa, eller är meningen, att något dylikt blott i vissa exceptionella

(Forts.)

Ifrågasatt ändring i lagen ang. tillsättning af prästerliga tjänster.

(Forts.)

fall kan i sådana pastorat förekomma? Det sista kan väl icke gerna vara utskottets mening, då, enligt hvad erfarenheten visat, och enligt motionärens oemotsagda uppgift — den emotsäges åtminstone icke i utskottets betänkande — det i hvarje fall är omöjligt att i större konsistoriella pastorat på frågodagen sammanföra så stort antal röstberättigade, att de utgöra mer än hälften af hela antalet sådana inom pastoratet, en uppgift som för öfrigt äfven jag tror mig kunna vitsorda i fråga om ganska många, ja till och med de flesta pastoraten inom den ort jag representerar.

Återstår sålunda, att »undantagsfallet» skulle bestå deri, att nu anmärkta förhållande blott skulle ega rum i ett fåtal pastorat. Derom kan jag naturligtvis icke med säkerhet yttra mig; derom eger jag icke fullständig kännedom och säkerligen icke lagutskottet heller, men ett faktum är emellertid — och det är för mig hufvudsaken — att dessa större pastorat — de må nu utgöra ett större eller mindre antal — i verkligheten äro genom nu gällande lagstadganden helt och hållet beröfvade den ganska viktiga rättigheten att kalla fjerde profpredikant; och här är att märka, att just dessa pastorat, såsom jag nyss nämnt, äro de största i riket, der naturligtvis själasörjarens befattning också är större, mera magt- paliggande och mera omfattande än i öfriga pastorat. Den föreslagna lagförändringen skulle sålunda komma att lända till nytta för rikets största och folkrikaste pastorat, hvilket väl också bör utgöra en ökad anledning till antagande af motionärens förslag.

De betänkligheter, som utskottet hyser mot förslaget, synas mig i verkligheten icke förefinnas. Utskottet fruktar, att en tillfällig majoritet bland ett på frågodagen närvarande fåtal röstberättigade skulle kunna afgöra frågan och besluta en så viktig åtgärd som begagnande af ifrågavarande förmån och fullgörande af dervid fästade vilkor. Jag skall kunna påpeka en mycket större olägenhet, som är förenad med det nuvarande stadgandet. Man kan ju antaga — och jag tror att detta antagande vinner stöd af erfarenheten — att hälften af pastoratets röstberättigade medlemmar är å frågodagen tillstädes och önskar begagna sig af denna förmån, att denna önskan äfven delas af den andra hälften, som icke är tillstädes, eller med andra ord att hvarenda röstberättigad medlem vill tillförsäkra pastoratet nämnda förmån, men att denna önskan icke kan vinnas af den anledning att icke »mer än» hälften af de röstberättigade äro eller kunna vara närvarande och deltaga i omröstningen. Den olägenhet, som lagutskottet påpekat, synes mig vara betydligt mindre, ty der förutsättes att blott ett fåtal röstberättigade är på frågodagen närvarande; men härför torde de röstberättigade endast hafva att skylla sig sjelfva. Hysa de ett verkligt intresse för att denna förmån icke skall begagnas, bör väl ett sådant intresse vara tillräckligt starkt att på frågodagen sammanföra mer än ett fåtal röstberättigade.

Man kan väl icke begära, att författningen skall taga hänsyn till ett förhållande, som det står i de röstberättigades egen magt att förekomma. Men det är icke dess mindre denna hänsyn, på

hvilken lagutskottet lägger största vigten, och hvilken det åberopar såsom det hufvudsakliga skälet för sitt afstyrkande utlåtande, då deremot den föreslagna lagförändringen grundar sig på svårigheten, att icke säga omöjligheten, i vissa fall att iakttaga hvad lagen fordrar för vinnande af det med densamma afsedda ändamålet.

Det kan väl icke vara tvifvelaktigt, hvilket af dessa båda skäl bör ega företrädet. På grund af hvad jag sålunda anført tager jag mig friheten att i likhet med den föregaende talaren yrka bifall till motionen.

Herr Bergström: Herr grefve och talman! Till en början vill jag anmärka, att det varit ganska förståndigt af motionären att inskränka sig till att föresla en skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan om ifrågavarande ändring i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster. Hade frågan väckts i den form, att Riksdagen nu skulle beslutit en förändring i denna lag, hade följden af bifall till motionen naturligtvis blifvit den, att, då Kongl. Maj:t för en så obetydlig fråga som denna antagligen icke skulle hafva sammankallat extra kyrkomöte, Riksdagens lagförslag förfallit.

Hvad angår rättigheten för de konsistoriella gällan att kalla fjerde profpredikant, skall jag villigt medgifva, att på den tid, då de äldre presterliga befordringslagarne gälde, blefvo de konsistoriella församlingarne, i synnerhet tredje klassens gäll, ganska ofta lidande. Vid tillsättande af presterliga befattningar i dessa gäll hade domkapitlet vid förslags upprättande att följa sådana grunder, att församlingarne vanligen fingo endast gamla och utlefvade prester att välja på. Detta föranledde till och med, att i många särskilda fall konsistoriella församlingar begärde att för en viss gång få betraktas såsom regala, och derigenom erhålla rättighet att kalla fjerde profpredikant, hvarefter Konungen nämnde en af de 4 sålunda på förslag uppförde. Dessa olägenheter äro emellertid nu väsentligen afhjelpade genom de grunder för befordring, som i den nya lagen stadgas. Jag tillåter mig att i detta hänseende visa på 8 §, som säger: »Ej må domkapitlet till presterlig tjänst utnämna eller på förslag uppföra annan än den, som pröfvas ega den förmåga och de egenskaper, hvilka för tjänstens nöjaktiga bestridande erfordras.» Det lärer således numera icke kunna ifrågakomma att, såsom fordom, gamle och orkeslöse prester befordras till tredje klassens pastorat. 9 § stadgar: Sedan de sökandes behörighet till den lediga tjänsten blifvit pröfvad, uppföre domkapitlet bland dem, som förklarats behörige, på förslaget tre, efter som de framför andra och sinsemellan finnas i förtjenst och skicklighet ega företräde; och bör derved tagas i betraktande så väl det nit, det allvar och den skicklighet, hvarmed sökanden skött det kall honom i kyrkans eller läroverkens tjänst dittills varit anförtrödt, jemte hans tjensteålder, som ock hans genom examina, utgifna skrifter eller annorledes offentligen ådagalagda lärdom i teologiska ämnen. Äro sökandena jemngode i teologiska insigter, må afseende fästas jämväl på lärdom i andra kunskapsämnen, ådagalagd på sätt nu är sagdt.»

Ifrågasatt ändring i lagen ang. tillsättning af presterliga tjänster.

(Forts.)

Ifrågasatt ändring i lagen ang. tillsättning af prästerliga tjänster.

(Forts.)

Verldslig lärdom är således helt och hållet skjuten åt sidan, endast i händelse af likartade insigter i öfrigt har den något att betyda, och man slipper således att se t. ex. en utmärkt matematiker eller annan vetenskapsman befördrad till kyrkoherde endast på grund af hans verldsliga lärdom, utan synnerligt afseende å hans egenskaper som prest. När dessa bestämmelser antogos på kyrkomötet, uttalades den åsigten att de kunde göra tillfyllest för att någorlunda tillgodose de konsistoriella församlingarne, och det ansågs mycket tviifvelaktigt, om det var rätt att förläna dessa församlingar rättighet att kalla fjerde profpredikant. Hade de utan inskränkning fått en sådan rätt, så hade det varit detsamma som att tillerkänna dem rättighet att taga hvilken prest de sjelfva ville. Detta skulle ju uppenbarligen strida mot kyrklig ordning, sådan den funnits i den kristna kyrkan från äldsta tider, ty presbytererna tillsattes i den äldsta kyrkan på det sätt, att de kyrkliga myndigheterna föreslogo vissa personer och menigheten röstade mellan de föreslagne. Utnämningen skedde, såsom det heter på latin, »Suadente ministerio, suffragante populo». Derför hyste kyrkomötet stora betänkligheter mot att utan inskränkning tillerkänna de konsistoriella församlingarne rättigheten att kalla fjerde profpredikant; det skulle hafva varit att spränga kyrkans enhet och göra hennes särskilda menigheter likställda med friförsamlingarne, som välja hvilka prester dem behaga. Då tänkte man på att uppställa en inskränkning, som redan förekommit i praxis, nemligen att när en konsistoriel församling ville begagna sig af rätten att kalla fjerde profpredikant, skulle församlingen för den gången anses såsom regal, och Konungen hafva att välja mellan fyra, af hvilka tre af konsistorium och den fjerde af församlingen genom kallelsen uppförts på förslag. Men icke ens denna inskränkning ansågs tillfyllestgörande och man fordrade, icke minst med afseende på att församlingens egenskap af konsistoriel för den gången gick förlorad, att för utöfvande af denna rättighet det skulle finnas en större majoritet i konsistoriella församlingar än när fråga derom var i regala, och därför kom den andra inskränkande bestämmelsen, att för att kalla fjerde profpredikant i konsistoriel församling skulle fordras, att mer än hälften af de i röstlängden uppförde förenade sig derom.

För min del tror jag, att denna inskränkning icke är förtjent af att upphävas; jag tror, att den varit till nytta, och vägar också förespå, att upphäfvandet deraf skulle hafva föga utsigt att vinna bifall i kyrkomötet. Finnes i en konsistoriel församling en allvarlig önskan att kalla fjerde profpredikant, och enas man om denne, så komma nog de röstberättigade tillstådes; och hvad särskildt de stora församlingarne i Norrland angår, är kyrkligheten der ganska stor, så att folket icke gerna försummar gudstjensten. Allra minst läser det blifva händelsen, då fråga är om något så viktigt som kallandet af fjerde profpredikant, och frågodagen är alltid på en söndag. Jag tror, att ingen våda förefinnes i att bibehålla det ifrågavarande, nu gällande stadgandet, och yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Friherre Barnekow: I likhet med de förste talarne kan jag icke neka till, att motionärens förslag tilltalar mig mer än utskottets. Denna strid, huruvida församlingen bör ega rättighet att själf till-sätta sin själavårdare eller icke, är en strid, som länge pågått och kommer fortfarande att pågå. För min del närmar jag mig mest till dem, som anse att församlingen så mycket som möjligt bör hafva denna rättighet. Då de konsistoriella församlingarne genom medgifvandet att kalla fjerde profpredikant i själfva verket blifva satta i samma läge som de regala, kan jag icke inse, af hvad skäl man icke tager steget fullt ut, så att de komma i fullkomligt samma ställning. Hvarför skulle ett undantag göras i ett fall, då de i öf-rigt äro lika? Den siste ärade talaren nämnde, att en ändring icke vore numera så mycket af behofvet påkallad, då man nu vid till-sättning af presterliga beställningar endast toge hänsyn till pre-sterliga egenskaper, sasom nit, allvar och skicklighet. Mine herrar! Dessa äro mycket stora egenskaper, men jag vågar påstå att män-gen prestman kan hafva så mycket nit och skicklighet, att han del-vis just derigenom icke kan gå församlingen till mötes eller vara henne till verklig nytta. Jag vill anföra ett exempel. Det kan finnas en församling, som är mycket fri i sina åsikter på det reli-giösa området, och då gör sig hos vederbörande den uppfattningen gällande, att man genom tillsättande af en kyrkoherde, sträng, all-varlig och med mycket nit samt äfven skicklig, skulle kunna förmå och tvinga församlingen att gå sina önskningsar till möte. Men det kan hafva en alldeles motsatt verkan.

Mine herrar! Jag är af den öfvertygelsen, att när man är inne på det religiösa området, är man inne på kärlekens område; det är genom kärlek och icke så mycket genom detta stränga nit och allvar som man vinner sina medmenniskor.

Af hvad jag uttalat torde kammaren finna, att jag är af den uppfattningen, att när de konsistoriella församlingarne i öfrigt äro likställda med de regala, man icke i ett enda fall bör göra ett un-dantag, utan låta dem blifva fullkomligt lika inför lagen. Af detta skäl yrkar jag bifall till motionen.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de derunder framställda yr-kandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu före-varande utlåtande hemställt och vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen, samt förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 12, röstar

Ja;

Ifrågasatt ändring i lagen ang. tillsättning af presterliga tjänster.

(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan och bifaller den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 47;

Nej — 35.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 14 och 15 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 9, i anledning af väckta motioner om ändringar i utskökningslagen den 10 augusti 1877.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs och bordlades Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna.

Herr Reuterswärd yttrade: Med anledning af den nu bordlagda kongl. propositionen tager jag mig friheten föreslå, att kammaren för sin del besluter tillsättandet af ett särskildt utskott, bestående af sju personer, och äfvenledes meddelar Andra Kammaren detta beslut, för att denna må på samma sätt utse ledamöter i det särskilda utskottet för att behandla denna fråga.

Detta förslag blef på begäran bordlagdt.

Justerades tre protokollsutdag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle näst efter de kongl. propositionerna uppföras herr Reuterswärds förslag om tillsättande af ett särskildt utskott och derefter de utskottsbetänkanden, som blifvit denna dag bordlagda första gången.

Kammaren åtskildes kl. 12,37 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 21 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 14 innevarande månad.

Anmäldes och bordlades bankoutskottets memorial n:o 2, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning.

Föredrogs å nyo och hänvisades till konstitutionsutskottet Kongl. Maj:ts den 19 i denna månad bordlagda nädiga proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af 74 § regeringsformen.

Föredrogs å nyo och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts den 19 innevarande februari bordlagda nädiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen och till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen för krigsmagten den 7 oktober 1881.

Efter förnyad föredragning af Kongl. Maj:ts den 19 i denna månad bordlagda nädiga proposition till Riksdagen, angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna, hänvisades denna proposition till statsutskottet, dock under förbehåll att, derest, på sätt föreslaget blifvit, ett särskildt utskott tillsattes för behandling af nämnda proposition, densamma skulle till detta särskilda utskotts handläggning öfverlemnas.

Föredrogs herr *Reuterswärds* den 19 innevarande februari bordlagda förslag om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af Kongl. Maj:ts nädiga proposition till Riksdagen, angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna.

Herr Reuterswärd: Jemte det jag får tillstyrka bifall till det af mig väckta förslaget, anhåller jag, att kammaren vidare måtte besluta att, i händelse kamrarne enas om att tillsätta ett särskildt utskott för behandling af Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition

angående de allmänna läroverken, i detta utskott måtte väljas fem suppleanter från denna kammare.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att för ifrågavarande kongl. propositions behandling skulle tillsättas ett särskildt utskott, bestående af sju ledamöter från hvardera kammaren; och skulle, jemlikt § 37 mom. 1 riksdagsordningen, Andra Kammaren inbjudas att i detta beslut förena sig med Första Kammaren.

Protokollsutdrag härom justerades och afsändes till Andra Kammaren.

Vidare beslöts att, i händelse kamrarne enades om tillsättande af ett särskildt utskott för nyssnämnda propositions handläggning, i detta utskott skulle väljas fem suppleanter från Första Kammaren.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 19 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 10 och 21 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 13 och 14.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 9, till fullmäktige i riksgäldskontoret, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor.

Upplästes och godkändes sammansatta stats- och bankoutskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

n:o 10, till fullmäktige i riksgäldskontoret, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksdagsbankshus; äfvensom

n:o 11, till fullmäktige i riksbanken, i samma fråga.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrifvelse, n:o 3, till Konungen angående val af justitieombudsman och suppleant för honom;

dels till Riksdagens förordnanden:

n:o 4, för assessoren m. m. Nils Ludvig Alfred Claëson att vara riksdagens justitieombudsman, och

n:o 5, för härads höfdingen Daniel Gottlieb Restadius att vara riksdagens justitieombudsmans suppleant.

Herr Mankell erhöll på begäran ordet och yttrade: I min motion n:o 46 om ändring af §§ 14, 17 och 26 riksdagsordningen har vid förslaget till formulering af 14 § i slutet af första stycket genom misskrifning origtigt influtit orden »*som under kalenderåret före valet fyllt tjuguet år*», hvilka jag därför anhåller att få ändra till orden »från och med början af kalenderåret efter det han fyllt tjuguet år.»

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst bankoutskottets memorial n:o 2 och sist de ärenden, som denna dag blifvit andra gången bordlagda.

Kammaren åtskildes kl. 2,42 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
